

Medeni kruh

Potrebujemo:

- 55 dag črne moke,
- 5 dag sladkorja,
- 0,5 dag jedilne sode,
- 2 jajci,
- 7 žlic medu,
- 3 dcl mleka,
- cimet, klinčke,
- limonino lupino, sol.

Dobro narasli mešanici iz jajc in sladkorja dodamo mleko, med, klinčke, limonino lupino in cimet, nazadnje pa še moko s sodo in malo soli. Vse skupaj rahlo premešamo, da dobimo gosto, testu podobno gmoto. Pekač namažemo z maslom, ga potresemo z moko, stresemo nanj testo in potisnemo v pečico, ki ne sme biti prevročna.

Medenjaki s kosmiči

Potrebujemo:

- 4 velike žlice tekočega medu,
- 6 dag sladkorja,
- 1/8 kg surovega masla,
- 25 dag kosmičev,
- 5 dag sesekljanih orehov,
- 1 čajno žličko cimeta,
- limonino lupino.

Med, maslo in sladkor segrejemo, dodamo kosmiče, orehe in cimet. Shlajeno damo v dobro namaščeno posodo in pečemo 30 min.

Medeni kolač

Potrebujemo:

- 14 dag medu,
- 14 dag sladkorja,
- 28 dag moke,
- 2 jajci,
- 1 dcl mleka,
- 1 žličko sode bikarbone,
- 1 žličko cimeta,
- 1 žličko ruma,

po želji orehe, rozine, arancine, limonino lupino.

Med zavremo, vlijemo v skledo, nato dodamo mleko in cimet ter mešamo, da se ohladi. Jajci dobro spenimo s sladkorjem in jih dodamo medu in mleku. Dobro stepemo in polagoma dodajamo moko s sodo bikarbone. Nato dodamo narezane orehe, rozine, ki smo jih prej ovlažili z rumom. Nadev potresemo z moko. Pekač dobro namažemo in potresemo z moko. Napolnimo jo do dveh tretjin, ker se testo zelo dvigne. Pečemo približno 3/4 ure.

Iz društvenega življenja

PIONIRJI NAPREDNEGA ČEBELARSTVA V RIBNIŠKI DOLINI

MIHAIL VRBIČ

Pisati o človeku, ki zaradi svoje skromnosti ni zapustil kakšnih posebno vidnih sledi o svojem nemajhnem vsestransko razvejanem življenju in delu, ni lahko. Navadno možje takega kova, kot je bil Mihail Vrbič (o katerem bomo pisali v tem članku), ne pričakujejo niti hvale niti priznanja, pa tudi slave ne, vendar pa se danes, ko gre njihovo delo že v pozabo, le spodobi, da ponovno obudimo spomin na moža, ki je v svojem času veliko naredil za napredek Sodražice.

Prav o tem pionirju naprednega čebelar-

stva v Ribniški dolini in nekdanjem nadučitelju na ljudski šoli v Sodražici želim obnoviti nekaj spominov. Dobro se ga spominjam, saj sem bil svoj čas njegov učenec. Bil je eden tistih, ki ni potreboval ne hvale ne slave in tudi ne priznanja, saj je poznal samo svoje dolžnosti in delo.

Mihail Vrbič se je rodil 15. aprila 1865 v Sisku, kjer je bil njegov oče strojevodja pri takratni južni železnici Dunaj-Trst, h kateri je spadal tudi odsek Sisak-Zidani most (odtod tudi njegovo ime Mihail).¹⁾

Njegovo šolanje je v glavnem potekalo v

Ljubljani. Posebno zanimivo, skoraj drzno pa je bilo, ko so se trije četrtošolci pri 18 letih 19. julija 1883 povzpeli na vrh Triglava (Vrbič, Kunaver in Korošec). S svojimi sošolci je razvijal iskreno tovarištvo in prijateljstvo, še posebno s kasnejšim pisateljem in prevajalcem Matijo Mračetom (1866–1903), sodražiškim rojakom iz Zapotoka.²⁾ Pod njegovim vplivom se je odločil, da bo poučeval prav v Sodražici. In za to mu nikdar ni bilo žal.

Dr. Jože Rus je o prvih letih njegovega učiteljevanja v Sodražici napisal:

»Čim se je izšolal, je nastopil svoje prvo učiteljsko mesto v ribniški Sodražici in tam tudi ostal. Kot popoln neznanec je tedaj 24-letni Mihail Vrbič stopil med Sodražane in se med njimi kaj naglo in trdno vrasel, da mu potem ni prišlo nikoli na misel, da bi se premaknil še kam drugam.

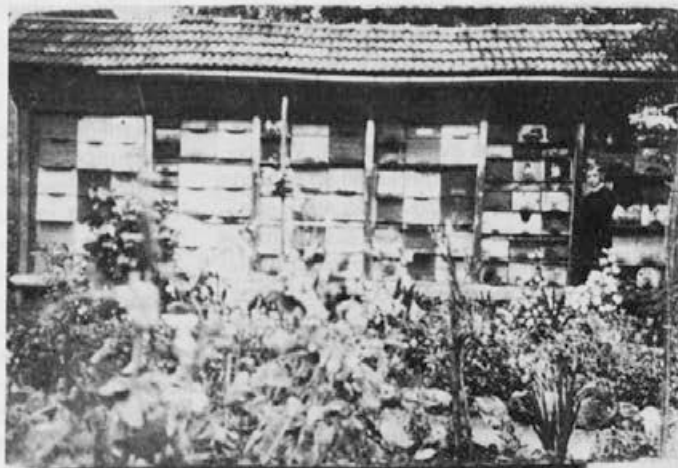
Mihail je bil grča brez primere, trezen, gospodaren in preudaren mož, prav kakor da bi bil rojen Ribničan. Svoje široko znanje pa je radodarno sipal ne samo v urah učiteljskega poklica, temveč vselej in povsod. Neštete so njegove zasluge. Ustanovil in vzorno je vodil tamkajšnjo posojilnico. Bil je umen sadjar in čebelar. Vsakemu je rad svetoval s praktičnimi nasveti. Vsak starejši sodražiški gospodar in gospodinja se bosta spominjala zlasti dragocenih navodil, ki sta jih prejela od njega v kmetijski nadaljevalni

MIHAIL VRBIČ s svojo hčerko leta 1936

šoli. Njegova vremenska opazovalnica je spadala med najvzornejše ne le v nekdanji Avstriji, temveč tudi v Jugoslaviji.³⁾

Tako dr. Jože Rus. Poglejmo sedaj, kako se njegov sin Ladislav spominja svojega očeta. »Kot sin železničarja je imel režijsko

ČEBELNJAK MIHAILA VRBIČA na šolskem vrtu v Sodražici leta 1927

Staro točilo je še danes uporabno

vožnjo. Zato je kot nadebuden študent in pozneje učitelj hodil v počitnicah na usposabljanje, na razne tečaje, predvsem čebelarške, sadjarske, zdravstvene, veterinarske in druge. Ti tečaji so bili navadno na Dunaju, v Gradcu ali v Pragi. Če si je kdo zlomil roko ali nogo, ni šel k zdravniku, ampak k nadučitelju. Nekdanji ribniški okrajni zdravnik dr. Šifrer je bil strašno kratkoviden. Zato je nekega bolnika z zelo kompliciranim zlomom poslal k očetu. Razen tega se ne spominja, da bi kdo klical veterinarja, da prebode kravi lakotnico, če se je preveč najedla sveže detelje. Velikokrat so matere prinesle otroke, ki so si med igro stlačili fižol ali koruzo v nos ali ušesa. Precej slab odnos pa je imel s takratnim sodražiškim župnikom, ki zato ni hotel k njemu po pomoč, ko si je zlomil nogo. Zaradi zastarelosti poškodbe je bil župnik celo življenje šepav. Bil je res vsestransko izobražen mož in je vsakemu, ki je bil pomoči potreben, rad pomagal.⁴⁾

Slovenski čebelar št. 2 za leto 1905 je objavil novico, da bo v ljudski šoli v Ribnici

čebelarški shod, na katerem bosta predavala gospod Mihail Vrbič, učitelj v Sodražici, in društveni tajnik. Na tem shodu so verjetno organizirali čebelarško podružnico v Ribnici, o čemer je govoril društveni tajnik. Mihail Vrbič pa je predaval o panjih s premičnim satjem in o zastarelosti in nemarnosti v čebelarstvu. Na koncu predavanja je vse prisotne pozval, naj posvetijo čim večjo skrb napredku in higieni v čebelarstvu.

Slovenski čebelar št. 3 iz leta 1905 pa je že objavil, da sa v Škofji Loki in Ribnici ustanovljeni čebelarški podružnici. Torej lahko sklepamo, da je bil 26. februar 1905 rojstni dan čebelarške organiziranosti v Ribniški dolini. Pri tem je nedvomno sodeloval tudi takratni predavatelj Mihail Vrbič.⁵⁾

Ljubljansko »Jutro« je 25. novembra 1938 iz šolskega lilsta »Iz naše doline«, ki ga je izdajal podmladek Rdečega križa v Sodražici, ponatisnilo čebelarške spomine.

V tem letniku, je pisal, pa vam hočem popisati drugo domačo živalco, ki ima tudi rilček, ki pa vendar ne rije po nesnagi, marveč srka nebeško tekočino iz najčistejših cvetličnih čašic. Namesto ščetin ima nežno sivo dlačico, za obrambo pa strupeno želo. (V prejšnjem letniku je bila pojasnjena reja ščetinarjev-rilčarjev.) Čebela živi skupno družno življenje v različnih panjih, ki so lepo razmeščeni v ličnih čebelnjakih. Okoli so lepe klopce za modrovanje ali sladko dremanje. Kdo ne bi podlegel toplim sončnim žarkom, prijetnemu šumenju čebelic, opojnemu vonju medu in obnožine. Vidiš zlata mladina, to je užitek, to je pesem življenja.

Kako idilčne so misli o čebeli in kako prijazni so njegovi napotki mladini! Dalje Vrbič piše o medu, ki ga prinašajo čebele. Z medom se sladi čaj, zdravi bolno grlo in bolne prsi, mehčajo gnojne bule in tvori, hladijo in spirajo boleče rane.

Za trenutek se vrnimo kakih dvajset let nazaj. Ker tedaj nismo imeli podatkov, nismo zajeli tudi čebelarjev iz sodražiškega dela Ribniške doline. Sedaj smo jih nekaj dobili iz spominov Mihaila Vrbiča. Leta 1885, ko je Vrbič začel službovati v Sodražici, je bilo v tedanji občini (torej v zgornjem

delu Ribniške doline) precej čebelarjev. Vsi so bili dobrodušni, šegavi dovtipneži, hkrati pa tudi vneti sadjarji. Tako je v Podklancu čebelaril Blaž Petrič, v Globeli Aleš Oražem, v Žimaricah Jožef Levstek-Škrbak oziroma njegov brat France in Primož Belaj, v Sodražici Lukman, po domače Cvekar, in Urh Vesel, v Zamostcu Zgonc, po domače Pajk, in Blaž Klun, po domače Jagerbirt, v Gorenjih Lazih pa Karel Mihelič. Prav je, da imenujemo to prvo znano generacijo čebelarjev, saj, žal, natančnejših podatkov o njih še nimamo.

Do otvoritve železniške proge Grosuplje-Kočevje leta 1893 so bile v naši dolini kaj ugodne pašne razmere. Do tedaj so navadno ves les – hlude in žagan les – vozili na Rakek. Prebivalci pod Boncarjem so noč in dan služili s pripravo do vrha Boncarja po 80 krajcarjev, do Runarske veje pa po goldinar.

Medovitih rastlin je bilo tedaj vse polno: teloh, resa, iva, vrba, borovnica, bela detelja, materina dušica, rdeča detelja, kosmulja, fižol, maline, češmilje, beli trn, krhlika, javor, jesen, srebot, češnja, sadno drevo, lipa, kostanj, smreka in hoja.

Leta 1886 je Vrbič kupil prvi panj čebel v Žimaricah pri Škrbaku (Jožefu Levstku). Rojil mu je že 24. aprila, mu nato dal še družca in tretjiča, prvi roj pa še vnuka, tako da je po ajdovi paši zazimil pet močno obljudenih, z medom in obnožino dobro založenih panjev (razume se krajničev). Že v začetku mu je bila sreča naklonjena, tako je bilo tudi še po petdesetih letih, leta 1936. Seveda je bilo dosti truda, brez števila pikov, pa tudi mnogo prijetnih doživljavaev in užitkov.

Vrbič nato omenja tudi trgovino s čebelami, odbiro panjev za plemo in za prodajo ob Lovrenčevem semnju na lgu. Posebno se mu gnusijo postopki trgovcev – medarjev, ki so žveplali kupljene panje, izrezovali satje z mrtvimi čebelami in ga metali v odprte sode. Le deviško satje so odbirali posebej. No, kasneje so prišli drugi trgovci, ki so kupovali žive čebele. Med njimi je bil tudi neki velečebelar Mandek iz Ivančne Gorice, ki je bil močno izbirčen in je nepazljivim čebelarjem odpeljal najboljše panje.

Zaradi takega ravnanja je Mandek kaj kmalu izgubil zaupanje. K sreči se je kmalu zatem pojavil drugi velečebelar Ambrožič, svetovno znani trgovec, o katerem smo že govorili. Bil je soliden in pošten ter dober plačnik.

Še pred dograditvijo železniške proge Grosuplje-Kočevje je Vrbič svoje čebele s konjsko vprego vozil na ajdovo pašo v okolico Šentvida pri Stični ali v okolico Velike Loke, po otvoritvi pa jih je prevažal kar z vlakom. Takrat so kmetovalci več sejali ajdo, ki je kot drugi pridelek vedno dobro rodila, bila pa je tudi zelo medovita. Vsako jesen je v svojem zaledju pokupil čebele na Gori, v Loškem potoku, Dragi in na Ravnah ter jih prepeljal na ajdovo pašo. Tako je z umnim in naprednim čebelarjenjem povečeval svojo čebelarsko družino in dohodek.⁶⁾

Leta 1904 ga med drugimi čebelarji iz Ribniške doline najdemo med člani osrednjega čebelarskega društva v Ljubljani.⁷⁾ S tem se je začela posredna organizacija čebelarstva tudi v Ribniški dolini.

Po petdesetih letih čebelarjenja v Sodražici in po 52 letih prebivanja med Sodražani se je po prodaji svojega čebelarstva leta 1937 preselil v Ljubljano.

Umrli je 23. novembra 1938 v Splošni bolnišnici v Ljubljani, star 73 let. Pogreb je bil 25. novembra 1938 pri Sv. Križu v Ljubljani.⁸⁾ V imenu upokojenega učiteljstva se je od njega poslovil tajnik društva Lovro Perko, v imenu njegovih bivših učencev iz Sodražice pa advokat dr. Lovrenčič.⁹⁾

Franc Levštek

OPOMBE:

- 1) Spomini sina Ladislava.
- 2) Ribnica skozi stoletja, str. 24.
- 3) Dr. Jože Rus: Nekrolog v »Jutru«, 24. XI. 1938.
- 4) Spomini sina Ladislava.
- 5) Slovenski čebelar št. 2 in 3 za leto 1905.
- 6) Čebelarski spomini M. Vrbiča, »Jutro«, 25. XI. 1938.
- 7) France Gradišar: Iz arhiva ZČD v Ljubljani.
- 8) Osmrtnica v »Slovincu«, 25. XI. 1938.
- 9) »Jutro«, Zadnja pot M. Vrbiča.